

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi J. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie
o sygn. V ACa 1185/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 lipca 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie toczącym się pod sygnaturą akt V ACa 1185/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej J. K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 7 lipca 2023 r. do 4 czerwca 2025 r.;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej J. K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;**

4. oddala skargę w pozostałym zakresie;

5. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej J. K. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 22 kwietnia 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 28 kwietnia 2025 r., a do Sądu Najwyższego 30 kwietnia 2025 r., skarżąca J. K., działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o: stwierdzenie przewlekłości postępowania toczącego się aktualnie w sprawie o sygn. akt V ACa 1185/23 przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie (pkt 1); nakazanie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie podjęcia niezwłocznie, sprawnych czynności zmierzających do zakończenia postępowania, w szczególności wyznaczenie terminu rozprawy (pkt 2); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 4 000 (cztery tysiące) złotych (pkt 3); zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pkt 4).

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik wyjaśnił, że w dniu 6 lipca 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęły akta wraz z apelacją. Pismem z 9 czerwca 2024 r. powód wniósł o doręczenie apelacji. Pismem zaś z 16 października 2024 r. Sąd wskazał, że „czynności związane z nadaniem biegu apelacji zostaną podjęte zgodnie z § 79 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. – Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, czyli według kolejności wpływu do referatu referendarza oraz według kolejności wpływu do referatu sędziego referenta”. Zdaniem pełnomocnika

powoda sąd „odmówił tym samym podjęcia dalszych czynności merytorycznych”, a „do dnia dzisiejszego nie wyznaczył terminu rozprawy (...) oraz nie podjął żadnych czynności merytorycznych od dnia 6 lipca 2023 r.”

W odpowiedzi na skargę z 6 czerwca 2025 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosiła swój udział w sprawie i wniosła o jej oddalenie. Głównym argumentem było w niej to, że choć nie sposób negować, że czas trwania postępowania w sprawie może nie być przez skarżącą postrzegany jako zadowalający bowiem, postępowanie w sprawie toczy się od dnia 20 lipca 2021 r. i trwało przed Sądem pierwszej instancji jeden rok i sześć miesięcy, a przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie od dnia 6 lipca 2023 r. czyli rok i jedenaście miesięcy, to podkreślić należy, iż łącznie czas trwania postępowania w sprawie nie przekracza pięciu lat. Ponadto w sprawie wyznaczony został termin rozprawy na dzień 20 sierpnia 2025 r., zatem sprawa rokuje na szybkie zakończenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości

postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną beczynność sądu, jako naruszającą prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06, LEX nr 360307; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08, LEX nr 479698; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08, LEX nr 479136; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, LEX nr 494267 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10, LEX nr 619863). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie niniejszej sprawy został przekroczony.

Przedmiotowa sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 20 lipca 2021 r. W dniu 20 stycznia 2023 r. zapadł wyrok przed Sądem pierwszej instancji (k. 156). Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 6 lipca 2023 r. wraz z apelacją strony pozwanej (k. 223). Tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS (k. 226). Wylosowany został sędzia referent. W dniu 7 lipca 2023 r. sprawę wpisano do repertorium ACa i zawiadomiono o składzie orzekającym (k. 227). Pismem z 18 czerwca 2024 r. powódka wniosła o doręczenie odpisu apelacji. Zarządzeniem z dnia 11 września 2024 poinformowano, że sprawa zostanie rozpoznana zgodnie z kolejnością wpływu stosownie do § 79 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (k. 239). Zgodnie z zarządzeniem z dnia 20 marca 2025 r. doręczono odpis apelacji pełnomocnikowi powódki. Zarządzeniem z dnia 4 czerwca 2025 r. termin rozprawy został wyznaczony na dzień 20 sierpnia 2025 r. W związku z tym, że Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu apelacji nie wyznaczył terminu rozprawy przez prawie dwa lata, to w ocenie Sądu Najwyższego, mając na względzie powyższe okoliczności, uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest także obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części oddalił żądanie skarżącej. W związku z tym, że 4 czerwca 2025 r. w sprawie V AGa 1185/23 wyznaczono termin rozprawy na dzień 20 sierpnia 2025 r., to nie było podstaw do

zobowiązania Sądu Apelacyjnego w Warszawie do podejmowania czynności z pkt 2 skargi.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w oparciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 1804 ze zm.).

JW.

[r.g.]